

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

15 01 2025

м. Київ

№ 45

**Про затвердження Типової програми
підвищення кваліфікації
педагогічних працівників щодо
різних типів організації освітньої
діяльності у сфері дошкільної освіти**

Відповідно до абзацу п'ятнадцятого пункту 10 Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 800 (із змінами), підпункту 13 пункту 4 та пункту 8 Положення про Міністерство освіти і науки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року № 630 (із змінами), з метою імплементації Закону України «Про дошкільну освіту» від 06 червня 2024 року № 3788-IX та ознайомлення педагогічних працівників з варіативністю організації освітнього процесу, можливостями здобуття дітьми якісної дошкільної освіти в діапазоні різних типів організації освітньої діяльності

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Типову програму підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо різних типів організації освітньої діяльності у сфері дошкільної освіти (далі – Типова програма), що додається.

2. Директорату дошкільної та інклюзивної освіти (Лотоцька Алевтина) забезпечити оприлюднення Типової програми на офіційному вебсайті Міністерства освіти і науки України.

3. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Вітренка Андрія.

Міністр

Оксен ЛІСОВИЙ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства

освіти і науки України

15 01 2025 № 15

**Типова програма
підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо різних типів
організації освітньої діяльності у сфері дошкільної освіти**

Розробники: ВГО «Асоціація працівників дошкільної освіти» (Косенчук О. Г., канд. пед. наук, доцент, виконавчий директор з науково-методичної роботи ВГО «Асоціація працівників дошкільної освіти»; Тарнавська Н. П., канд. психол. наук, експерт ВГО «Асоціація працівників дошкільної освіти»).

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Загальні положення

Необхідність розроблення Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо різних типів організації освітньої діяльності у сфері дошкільної освіти (далі — Типова програма) зумовлена впровадженням Закону України «Про дошкільну освіту» №3788-IX від 01.01.2025 (далі — Закон) та відповідними положеннями.

Статтею 35 Закону визначено такі типи організації освітньої діяльності: ясла; дитячий садок; спеціальний дитячий садок; мобільний дитячий садок; сімейний (родинний) садок; мінісадок; центр педагогічного партнерства; центр розвитку дитини.

Провідним положенням Типової програми є ознайомлення педагогічних працівників з варіативністю організації освітнього процесу та можливостями здобуття дітьми якісної дошкільної освіти в діапазоні різних типів організації освітньої діяльності в умовах кризи в Україні.

Типова програма актуалізується потребою у подоланні та ранньому відновленні освітніх втрат і прогалин.

Складовою Типової програми є аналітика міжнародного досвіду щодо різних типів, концепцій, принципів, моделей організації освітньої діяльності та їхніх переваг. У ній враховано український досвід організації дошкільної освіти, набутий у межах проекту «Покращення доступу до дошкільної освіти в умовах надзвичайних ситуацій та раннього відновлення в Україні», який реалізує ВГО «Асоціація працівників дошкільної освіти» за підтримки ЮНІСЕФ і профінансований Федеральним міністерством

закордонних справ Німеччини, урядом Іспанії, а також національним комітетом ЮНІСЕФ у Швейцарії (далі — проєкт).

Типова програма передбачає практичний блок з підготовки педагогічних працівників до імплементації ефективних моделей закладу дошкільної освіти.

Типову програму розроблено з урахуванням законів України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про внесення змін до деяких законів України щодо державних гарантій в умовах воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану», Державного стандарту дошкільної освіти, Шкали оцінювання якості освітнього процесу в закладах дошкільної освіти ECERS-3 (третє видання). Також у ній враховано українські й міжнародні практики організації освітньої діяльності в закладах дошкільної освіти, зокрема ті, які вирізняються індивідуалізованою моделлю.

Актуальність Типової програми полягає в необхідності:

- напрацювати єдині підходи щодо концепції організації різних типів організації освітньої діяльності, надати інструменти імплементації сучасних моделей закладу дошкільної освіти у власній практиці;
- забезпечити доступність, якість та інноваційність освітнього процесу;
- надолужити освітні втрати та прогалини;
- апробувати різні типи організації освітньої діяльності, зокрема в умовах кризи в Україні та раннього відновлення.

Цільова група: керівники та інші педагогічні працівники закладів дошкільної освіти (далі — слухачі).

Обсяг: 30 год (1 кредит ЄКТС)

Форми підвищення кваліфікації: інституційна (очна, заочна, дистанційна), дуальна, на робочому місці. Форми підвищення кваліфікації можна поєднувати.

Основні види підвищення кваліфікації: навчання за програмою підвищення кваліфікації, участь у семінарах, практикумах, тренінгах, вебінарах, майстер-класах тощо.

Мета підвищення кваліфікації: розширити професійні знання та навички педагогів у сфері організації та впровадження різних типів організації освітньої діяльності для здобуття дітьми дошкільної освіти, створення гнучких систем, що сприяють забезпеченню різноманітності, доступності та якості. Розвинути розуміння різних моделей та їхніх переваг. Підготувати педагогічних працівників до впровадження в роботу різних типів організації освітньої діяльності. Запропонувати педагогам практичні стратегії та кейси як базові інструменти для організації та управління різними освітніми моделями.

Реалізація визначеної мети передбачає розв'язання таких завдань:

1. Проаналізувати нормативно-правове забезпечення та регулювання діяльності закладів дошкільної освіти незалежно від підпорядкування і форм власності; вивчити український та міжнародний досвід організації освітньої діяльності в закладах дошкільної освіти, які вирізняються індивідуалізованою моделлю.

2. Формувати вміння реалізовувати алгоритм запуску діяльності закладу дошкільної освіти (документація, ресурси, персонал); підготовка стартового пакету документів для отримання ліцензії та започаткування діяльності.

3. Ознайомити слухачів з організаційно-методичними конструктами для організації діяльності закладів дошкільної освіти з різними типами організації освітнього процесу.

4. Формувати та розвивати у слухачів навички, необхідні для організації та створення моделей закладів дошкільної освіти з різними типами організації освітньої діяльності, з урахуванням потреб дітей, батьків та локальних умов.

5. Сприяти формуванню та розвитку професійних компетентностей слухачів щодо розуміння компонентів безпечного освітнього середовища закладу дошкільної освіти та його компонування.

6. Навчити слухачів доцільно поєднувати структуровану та неструктуровану діяльність, ефективно включенню переходів та створювати примірний розпорядок денний у закладах дошкільної освіти, зокрема з короткотривалим перебуванням.

Напрями підвищення кваліфікації. Формування та розвиток професійних компетентностей щодо:

- розуміння і використання нормативно-правового забезпечення в регулюванні діяльності закладів дошкільної освіти;
- дослідження українського та міжнародного досвіду для прокладання індивідуальних маршрутів організації роботи закладів дошкільної освіти, які вирізняються індивідуалізованою моделлю;
- формування вміння реалізовувати алгоритм запуску діяльності закладу дошкільної освіти;
- розвиток здатності створювати/реалізовувати організаційно-методичний конструкт для організації різних типів діяльності закладів дошкільної освіти;
- формування навичок створення моделі закладу дошкільної освіти з різними типами організації освітньої діяльності;
- розвиток професійних компетентностей педагогічних працівників щодо створення безпечного освітнього середовища закладу дошкільної освіти та його компонування.

Результати навчання. Підвищення кваліфікації педагогічних працівників передбачає вдосконалення набутих та формування й розвиток нових загальних і професійних компетентностей, які дають змогу організовувати та впроваджувати різні типи організації освітньої діяльності, запускати діяльність закладів дошкільної освіти, які забезпечують варіативність, різноманітність, доступність та якість.

Компетентності керівника (директора) закладу дошкільної освіти:

- загальні: громадянська (ЗК.01), соціальна (ЗК.02), культурна (ЗК.03), цифрова (ЗК.04), підприємницька (ЗК.05), етична (ЗК.06);
- професійні: здоров'язбережувальна (А1), проєктувальна (А2), операційне управління закладом дошкільної освіти (Б1), організаційно-методична (Б2), комунікативна (Б3), здатність до навчання впродовж життя (В1), інформаційно-комунікаційна (В2), лідерська (Г1), емоційно-етична (Г2), стратегічне управління та розвиток закладу дошкільної освіти (Г 1), стратегічна комунікація (Г 2), нормативно-правова (Г 3).

Компетентності вихователя закладу дошкільної освіти:

- загальні: громадянська (ЗК.01), соціальна (ЗК.02), культурна (ЗК.03), лідерська (ЗК.04), підприємницька (ЗК.05), етична (ЗК.06);
- професійні: прогностична (А1), організаційна (А2), оцінювально-аналітична (А3), предметно-методична (А4), здоров'язбережувальна (Б1), проєктувальна (Б2), психоемоційна (В1), педагогічне партнерство (В2), морально-етична (В3), здатність до навчання впродовж життя (Г1), інформаційно-комунікаційна (Г2).

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

- знати основні вимоги чинного законодавства до організації діяльності закладів дошкільної освіти незалежно від підпорядкування і форм власності;
- розуміти та імплементувати ефективний український та міжнародний досвід у власну діяльність;
- застосовувати та модернізувати алгоритм запуску закладу дошкільної освіти;
- створювати, ефективно комбінуючи, компоненти організаційно-методичного конструкту для організації діяльності закладу дошкільної освіти;
- моделювати різні типи організації освітньої діяльності з урахуванням потреб дітей, батьків та локальних умов;

- створювати безпечне, інклюзивне освітнє середовище з універсальним дизайном та розумним пристосуванням;
- поєднувати структуровану та неструктуровану діяльності, створювати примірний розпорядок денний для закладів дошкільної освіти з різними умовами перебування дітей.

Зміст Типової програми та форми роботи

Типова програма передбачає теоретичну та практичну підготовку слухачів, а також виконання ними самостійної роботи.

Теоретична складова зорієнтована на ознайомлення цільової аудиторії з сучасними підходами щодо варіативності організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти згідно з вимогами чинного законодавства.

Практична складова спрямована на формування у слухачів здатності до впровадження різних типів організації освітньої діяльності, створення організаційно-методичного конструкту в закладі дошкільної освіти незалежно від підпорядкування і форми власності з урахуванням потреб дітей, батьків та локальних умов.

Практичні завдання виконують слухачі під час практичних занять, що передбачені навчально-тематичним планом Типової програми.

Самостійна робота містить:

- завдання, спрямовані на ознайомлення з нормативними та інструктивно-методичними документами, що регламентують питання різноманітності типів організації освітньої діяльності;

- пошуково-дослідницькі завдання, спрямовані на визначення ефективних шляхів та оптимальних підходів для запуску діяльності закладу дошкільної освіти, який вирізняється індивідуалізованими підходами в організації роботи;

- практичні кейси, які допоможуть сформувати та розвивати знання, уміння та навички педагогічних працівників з організації різних типів освітньої діяльності;

- вправи, спрямовані на рефлексію.

За результатами самостійної роботи слухачі презентують і захищають авторський проєкт «Освітня модель» (тематика відповідно до фахового напрямку) в контексті організації різних типів освітньої діяльності.

Типова програма складається з двох модулів та восьми взаємопов'язаних тем. На етапі завершення навчання за Типовою програмою слухачі складають підсумковий тест із 25 питань. Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники, — 100. Прохідний бал — 75. Учасники, які успішно склали тест, отримують сертифікат.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Типової програми, становить 30 год, із них:

- 6 год — лекційні заняття;
- 18 год — практична робота;
- 4 год — самостійна робота;
- 2 год —ступне / підсумкове тестування.

Навчально-тематичний план

Назва теми	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Вступне / підсумкове тестування	Усього
МОДУЛЬ 1. Законодавче регулювання та базові засади створення та організації діяльності закладів дошкільної освіти як типів організації освітньої діяльності					
Вступне тестування				1	1
1.1. Нормативно-правове забезпечення та регулювання діяльності ЗДО в діапазоні різних типів організації освітньої діяльності	2	2			4
1.2. Комплекс заходів для створення та функціонування ЗДО в діапазоні різних типів організації освітньої діяльності		2	2		4
1.3. Компаративістика (порівняльний аналіз) українського та міжнародного досвіду організації роботи ЗДО, які вирізняються		2			2

індивідуалізованою моделлю					
Усього за модулем	2	6	2	1	11
МОДУЛЬ 2. Змістовно-технологічна організація освітнього процесу					
2.1. Організаційно-методичний конструкт для організації освітньої діяльності різних моделей ЗДО	2	4			6
2.2. Створення моделі ЗДО з різними типами організації освітньої діяльності з урахуванням потреб дітей, батьків та локальних умов	2	2			4
2.3. Специфіка планування роботи вихователя за різними типами організації освітньої діяльності		2			2
2.4. Моделювання безпечного освітнього середовища з універсальним дизайном та розумним пристосуванням		2	2		4
2.5. Специфіка організації роботи педагога в різновіковій групі		2			2
Усього за модулем	4	12	2		18
Підсумкові заходи				1	1
Усього за двома модулями	6	18	4	2	30

Розподіл годин за видами діяльності є орієнтовним. Кількість годин на вивчення окремих тем може змінювати суб'єкт підвищення кваліфікації у межах часу, передбаченого нормативними документами та Типовою програмою, з урахуванням індивідуальних запитів та професійного досвіду педагогічних працівників.

Форми організації освітнього процесу, методи та засобів навчання для досягнення результатів навчання, визначених Типовою програмою, вибирає суб'єкт підвищення кваліфікації.

ЗМІСТ ТИПОВОЇ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. Законодавче регулювання та базові засади створення та організації діяльності закладів дошкільної освіти як типів організації освітньої діяльності

Тема 1.1. Нормативно-правове забезпечення та регулювання діяльності ЗДО в діапазоні різних типів організації освітньої діяльності

Визначення базових понять: «типи організації освітньої діяльності»; «вихованці»; «державний стандарт дошкільної освіти»; «доступність дошкільної освіти»; «дошкільний підрозділ»; «освітня програма»; «парціальна програма»; «результати навчання»; «суб'єкт освітньої діяльності»; «територіальна доступність»; «якість дошкільної освіти»; «якість освітньої діяльності».

Сучасна ситуація здобуття дошкільної освіти.

Погіршення соціально-економічної ситуації в Україні в умовах військового сьогодення. Безпекова ситуація як провідна умова організації освітнього процесу.

Зниження фінансової спроможності громад.

Освітні втрати та прогалини: основні причини виникнення.

Необхідність оновлення нормативно-правової бази, що регулює діяльність різних типів організації освітньої діяльності.

Імплементация Закону України «Про дошкільну освіту».

Характеристика типів організації освітньої діяльності: ясла; дитячий садок; спеціальний дитячий садок; мобільний дитячий садок; сімейний (родинний) садок; мінісадок; центр педагогічного партнерства; центр розвитку дитини.

Тема 1.2. Комплекс заходів для створення та функціонування ЗДО в діапазоні різних типів організації освітньої діяльності

Вибір діяльності та форми власності (державний, комунальний, приватний, корпоративний). Функціонування позашкільного та інших структурних підрозділів, філій у складі закладу дошкільної освіти.

Установчі документи закладу дошкільної освіти (статут, засновницький договір, укладений між засновниками закладу дошкільної освіти, правила внутрішнього розпорядку). Структура статуту; особливості засновницького договору; порядок отримання ліцензії; освітня програма, документи про відповідність приміщення санітарним та пожежним нормам; документи, що підтверджують кваліфікацію педагогів. Штатний розпис, посадові інструкції. Робочий час та педагогічне навантаження. Положення про підрозділ (філію). Накази керівника ЗДО.

Тема 1.3. Компаративістика (порівняльний аналіз) українського та міжнародного досвіду організації роботи ЗДО, які вирізняються індивідуалізованою моделлю

Сучасні заклади дошкільної освіти. Варіативність типів організації освітньої діяльності — міжнародний досвід. Відповідність організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти різних країн світу за шкалою оцінювання якості освітнього процесу — ECERS-3.

Український досвід організації роботи дошкільних локацій на прифронтових територіях «Моделі навчання 2 на 2» в межах проекту «Покращення доступу до дошкільної освіти в умовах надзвичайних ситуацій та раннього відновлення в Україні», що реалізує ВГО «Асоціація працівників дошкільної освіти» за підтримки ЮНІСЕФ та який профінансований Федеральним міністерством закордонних справ Німеччини, урядом Іспанії, а також національним комітетом ЮНІСЕФ у Швейцарії.

МОДУЛЬ 2. Змістовно-технологічна організація освітнього процесу

Тема 2.1. Організаційно-методичний конструкт для організації освітньої діяльності різних моделей ЗДО

Важливість критеріїв та показників розвитку дитини раннього та дошкільного віку для розроблення індивідуального маршруту і планування освітньої діяльності в групі.

Зміна видів діяльності та переходи, наприклад, від більш активних до менш активних у пропорційному співвідношенні, в закладах дошкільної освіти з різними типами організації освітньої діяльності (ясла; дитячий садок; спеціальний дитячий садок; спеціальний дитячий садок; мобільний дитячий садок; сімейний (родинний) садок; мінісадок; центр педагогічного партнерства; центр розвитку дитини). Примірний розпорядок денний.

Моделювання організаційно-методичного конструкту «Структурована та неструктурована діяльність: оптимальні пропорції».

Вибір освітніх та парціальних програм, навчально-методичного забезпечення, комбінування для ефективного планування.

Специфіка організації структурованої діяльності — заняття та інші форми роботи. Алгоритмічний підхід до комбінування методів навчання для поступового та впевненого покращення показників розвитку дитини раннього та дошкільного віку.

Тема 2.2. Створення моделі ЗДО з різними типами організації освітньої діяльності з урахуванням потреб дітей, батьків та локальних умов

Принципи та підходи до організації освітньої діяльності (індивідуалізований; комплексний; інклюзивність; продуктивний та кооперативний).

Структура та організація діяльності закладу.

Управлінська модель діяльності закладу (функціонал керівника, педагогів та інших працівників); методи управління, стратегічне, оперативне планування; оцінка якості освіти; професійний розвиток персоналу; створення та адміністрування сайту закладу.

Специфіка об'єднання дітей у групи (комбіновані, групи за інтересами чи потребами дітей, гуртки / секції тощо).

Змістова складова, що обумовлена діапазоном послуг, регламентованих різними типами організації освітньої діяльності (ясла; дитячий садок; спеціальний дитячий садок; спеціальний дитячий садок; мобільний дитячий садок; сімейний (родинний) садок; мінісадок; центр педагогічного партнерства; центр розвитку дитини), структурний підрозділ.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій в роботі з дітьми (особливості роботи згідно з віком, вимоги до платформ, матеріалів). Сприяння прийняттю різноманітностей (расова, культурна, вікова, гендерна, за рівнем спроможності).

Тема 2.3. Специфіка планування роботи вихователя за різними типами організації освітньої діяльності

Гнучкість планування (за примірним розпорядком денним; за видами діяльності; аспекти щоденного та перспективного планування; міждисциплінарний підхід у плануванні; залучення батьків до різних заходів: свят, екскурсій, тематичних днів тощо).

Планування та організація роботи з батьками (системний підхід, подолання у співпраці з батьками освітніх втрат та прогалин). Додаткові ресурси для роботи з батьками (мобільні застосунки, платформи, онлайн-навчання, батьківські спільноти тощо).

Тема 2.4. Моделювання безпечного освітнього середовища з універсальним дизайном та розумним пристосуванням

Безпечне середовище в умовах кризи, спричиненою військовими діями (вимоги чинного законодавства до облаштування укриттів, алгоритмів дій

під час повітряної тривоги. Фізична безпека: елементи інтер'єру безпечні для дітей, що сприяють розвитку великої моторики (основних рухів); психологічна безпека: створення атмосфери, що сприяє емоційному комфорту (колір, природні матеріали, антистреси тощо); соціальна безпека: забезпечення інклюзивного середовища, де кожна дитина має рівні можливості незалежно від своїх особливостей).

Організація простору: міжнародні стандарти (облаштування осередків гри, великої та дрібної моторики, книги, усамітнення, кубиків та спеціальних ігрових наборів до них; навчальні: музичний, природи і дослідження, математики, творчості; гучні та тихі осередки, буферна зона).

Універсальний дизайн та розумне пристосування (предмети, іграшки, навчальні матеріали, доступні для всіх дітей незалежно від їхніх когнітивних, фізичних, сенсорних особливостей; адаптовані ігрові та дидактичні матеріали; доступні архітектурні рішення; інклюзивні елементи дизайну, що сприяють соціалізації).

Тема 2.5. Специфіка організації роботи педагога в різновіковій групі

Психологічні та вікові особливості (різні потреби у розвитку: від пізнавальних та емоційних до фізичних можливостей; різний темп навчання: гнучкі та розраховані на можливості різних учасників групи завдання).

Організація занять та інших форм роботи (структурована діяльність). Адаптація мети до забезпечення різних показників розвитку дітей молодшого, середнього і старшого дошкільного віку; моделювання взаємодії та послідовності активностей:

- старші починають — молодші закінчують;
- молодші починають — старші закінчують;
- молодші або старші починають — усі разом закінчують;
- усі разом починають — молодші або старші закінчують.

Залучення до спільної діяльності (чергування індивідуальних і групових форм: ігрова діяльність, специфіка сюжетно-рольової гри у молодшому, середньому та старшому дошкільному віці; театралізована діяльність; творчо-ремісницька діяльність; доручення; рухливі ігри тощо; залучення старших дітей до організації заходів та допомоги молодшим у виконанні завдань).

Питання для самостійного опрацювання

1. Проаналізуйте статтю 35 Закону України «Про дошкільну освіту». Визначте спільне та відмінне між різними типами організації освітньої діяльності.

2. Визначте основні аспекти, які регулюють нормативно-правові акти: організація освітнього процесу; права та обов'язки педагогічних працівників; вимоги до розроблення та затвердження освітніх та парціальних програм.

3. Порівняйте вимоги до діяльності закладу дошкільної освіти з різними типами організації освітньої діяльності, наприклад, на базі закладу вищої освіти функціонує дошкільний підрозділ.

4. Заповніть порівняльну таблицю ключових аспектів різних типів освітньої діяльності у сфері дошкільної освіти:

Тип організації освітньої діяльності	Особливості фінансування	Основні структурні компоненти положення	Програми навчання	Вимоги до персоналу

5. Уявіть, що ви плануєте відкриття одного з типів організації освітньої діяльності (ясла; дитячий садок; спеціальний дитячий садок; мобільний дитячий садок; сімейний (родинний) садок; мінісадок; центр педагогічного партнерства; центр розвитку дитини), структурний підрозділ.

- Які нормативно-правові акти потрібно врахувати?
- Які кроки необхідно зробити для впровадження цієї моделі?
- Складіть алгоритм дій.

6. Напишіть есе на тему «Які виклики стоять перед педагогічними працівниками закладу дошкільної освіти у забезпеченні діяльності закладу» (від 200 до 300 знаків).

7. Назвіть та охарактеризуйте сім основних принципів універсального дизайну.

8. Розробіть практичний кейс і презентуйте компоненти безпечного освітнього середовища (емоційна та психологічна безпека; фізична доступність приміщень; інформаційна доступність; соціальна інтеграція всіх дітей).

9. Проаналізуйте відповідність принципів універсального дизайну устаткуванню вашого закладу дошкільної освіти.

10. Створіть плакат або інфографіку на тему «10 кроків до організації осередків у закладі дошкільної освіти згідно з ECERS-3».

11. Розробіть рекомендації для батьків і педагогів щодо формування толерантного ставлення до різноманітності в освітньому процесі.

12. Порівняйте специфіку планування роботи вихователя у двох обраних типах організації освітньої діяльності. Складіть таблицю порівняння за:

- примірним розпорядком денним;
- видами діяльності.

13. Проаналізуйте практичний кейс і визначте, чи відповідає він віковим потребам дітей. Що, на вашу думку, можна вдосконалити?

Кейс. У різновіковій групі (3—4 та 5—6 років) вихователь проводить заняття на тему «Тварини». Молодшим дітям пропонує гру «Хто як кричить?» (імітація голосів тварин), старшим — створити книжку «Свійські та дикі тварини» із замальовками і підписами. Після цього діти спільно будують ферму з конструктора.

14. Розробіть тижневий план роботи педагога за спільною темою для дітей різного віку «Зимові забави», «Космос».

15. Проаналізуйте практичні кейси та визначте, чи відповідає вони віковим потребам дітей. Що, на вашу думку, можна вдосконалити? Як організуєте це заняття?

Кейс 1. У групі є діти 3—4 років, які лише починають говорити, і діти 5—6 років, у яких уже добре розвинене мовлення. Ви проводите заняття на тему «Овочі».

Кейс 2. Як організувати прогулянку, щоб одночасно зацікавити дітей молодшого і старшого віку?

Практичні завдання

1. Проаналізуйте таку ситуацію: «У закладі дошкільної освіти функціонує група короткотривалого перебування. Батьки вихованців скаржаться на недостатній розвиток комунікативних навичок дітей». Висловіть свою думку, як вирішити цю проблему?

2. Складіть план фандрейзингу за такої ситуації: «У новому закладі дошкільної освіти, у якому функціонують інклюзивні групи, бракує навчальних матеріалів для дітей з порушенням зору. Які кроки необхідно зробити, щоб вирішити цю проблему?».

3. Розробіть схему або інфографіку «Комплекс заходів для запуску / функціонування закладу дошкільної освіти одного з типів організації освітнього процесу».

4. Підготуйте рекомендації щодо залучення батьків до освітнього процесу у центрах педагогічного партнерства.

5. У яких ситуаціях створюють мобільні дитячі садки? Які основні переваги цього формату? Презентуйте у вигляді візуальної моделі.

6. Складіть список обладнання та матеріалів, необхідних для мобільного дитячого садка.

7. Створіть модель ідеального мобільного дитячого садка: намалюйте схему облаштування автобусу для мобільного дитячого садка (зони для навчання, ігор, відпочинку); напишіть коротку інструкцію для педагогів «Як організувати роботу в мобільному дитячому садку».

8. Як облаштувати освітнє середовище, щоб забезпечити комфорт та високу пізнавальну активність дітей у сімейному дитсадку.

9. Проаналізуйте такий кейс: «Ви організуєте сімейний дитсадок у власному будинку для шести дітей різного віку (від 3 до 6 років). Простір обмежений: одна кімната та кухня».

10. Спроектуйте освітні осередки та їх наповнення.

11. Проаналізуйте таку ситуацію: «Одна з родин не задоволена тим, що їхній дитині педагоги приділяють менше уваги. Як організуєте спілкування з батьками, щоб вирішити цю ситуацію?». Висловіть свою думку.

12. Проаналізуйте ситуацію: «Деякі діти, які відвідують ваш сімейний дитсадок, соромляться спілкуватися між собою, особливо молодші з старшими. Як сприятиме соціалізації дітей?». Висловіть свою думку.

13. Уявіть, що ви організуєте мінісадок для восьми дітей у невеликому приміщенні (40 м²). Простір має бути зручним для ігор, навчання та відпочинку. Спроектуйте осередки та їхнє наповнення. Як оформите приміщення та які матеріали виберете?

14. Проаналізуйте ситуацію, висловіть експертну думку щодо розробки плану підтримки адаптації дитини. Запропонуйте батькам домашні активності, які допоможуть дитині розвивати комунікативні навички. Наприклад: один із батьків занепокоєний тим, що дитина пасивна під час групових активностей. Як організувати взаємодію з батьками та допомогти дитині адаптуватися?

15. У вас є центр педагогічного партнерства. Ви плануєте запустити в ньому програми для залучення батьків до освітнього процесу. Які заходи запропонуєте? Розробіть план роботи центру педагогічного партнерства, створіть інформаційний бюлетень.

Рекомендовані джерела

1. Аргіропулос Д., Тарнавська Н. П. Інклюзивна педагогіка : навч. посіб. для науково-педагогічних працівників, студентів закладів вищої освіти. Житомир : Вид. О. О. Євнок, 2020. 248 с.
2. Гавриш Н. В., Косенчук О. Г., Піроженко Т. О. Моя країна — Україна : парціальна програма з національно-патріотичного виховання дошкільників. Харків : Ранок, 2022. 64 с.
3. Гавриш Н. В., Косенчук О. Г. Моя країна — Україна : робочий зошит для дошкільнят з національно-патріотичного виховання. Харків : Ранок, 2022. 46 с.
4. Гавриш Н. В., Косенчук О. Г., Піроженко Т. О. Моя країна — Україна : словник для дошкільнят з національно-патріотичного виховання. Харків : Ранок, 2022. 30 с.
5. Гурковська Т. Л., Соловійова Л. І. Розвиваємо дітей разом: співпраця педагогів і батьків : метод. посіб. Київ : ЮНІСЕФ, ВГО «АПДО», 2023. 46с.
6. Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників : постанова Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 р. № 800 (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 05.12.2024).
7. Кіндрат І. Р. Організація роботи в малих групах: навч.-метод. посіб. Київ : ЮНІСЕФ, ВГО «АПДО», 2023. 34 с.
8. Кіндрат І. Р. Інтелектуальні карти в освітній роботі: навч.-метод. посіб. Київ : ЮНІСЕФ, ВГО «АПДО», 2023. 97 с.
9. Кіндрат І. Р. Літературні твори: як інтегрувати в освітню роботу : навч.-метод. посіб. Київ : ЮНІСЕФ, ВГО «АПДО», 2023. 134 с.
10. Кіндрат І. Р. Асоціативні карти в освітній роботі : навч.-метод. посіб. Київ : ЮНІСЕФ, ВГО «АПДО», 2023. 16 с.
11. Косенчук О. Г., Тарнавська Н.П., Шитікова О. П., Шульга Л. М., Карапузова І. В., Ковалевська Н.В. Ключі до зростання: баланс знань, емоцій і гри у методичних алгоритмах : критерії та показники, планування, методичні алгоритми для прогресу розвитку дітей старшого дошкільного віку за основними сферами / О. Косенчук, Н. Тарнавська Н., О. Шитікова, Л. Шульга, І. Карапузова, Н. Ковалевська, Київ, 2025. 140 с.

12. Косенчук О. Г., Тарнавська Н. П. Дбаємо про емоції — мову серця : парціальна програма для дітей середнього дошкільного віку. Київ: ЮНІСЕФ, ВГО «АПДО», 2024. 64 с.
13. Косенчук О. Г., Тарнавська Н. П. Підтримуємо та зберігаємо психічне здоров'я дітей : навч.-метод. посіб. Київ : ЮНІСЕФ, ВГО «АПДО», 2023, 49 с.
14. Косенчук О. Г., Тарнавська Н. П. Дбаємо про емоції — мову серця : парціальна програма для дітей старшого дошкільного віку. Київ : ЮНІСЕФ, ВГО «АПДО», 2024. 48 с.
15. Kosenchuk O. H., Tarnavska N. P. Mental Health in Education for Crisis-affected Preschool Children: Multilevel Monitoring. // *Mental Health : Global Challenges Journal* 7 (1). P. 95—117.
16. Моя країна — Україна : хрестоматія для дошкільнят з національно-патріотичного виховання / Авт. й уклад. Гавриш Н. В., Косенчук О. Г. Харків : Ранок, 2022. 96 с.
17. Оцінювання якості освітнього процесу в закладах дошкільної освіти за шкалою ECERS-3 : аналітичний звіт за результатами основного етапу польового дослідження / Кол. авт. Косенчук О. Г., Піроженко Т. О. та ін. ; за ред. Косенчук О. Г., Піроженко Т. О. Київ : Державна установа «Український інститут розвитку освіти», 2022. 140 с.
18. Порадник для вихователів щодо забезпечення безперервності освітнього процесу у змішаному форматі зі старшими дошкільниками : навч.-метод. посіб. / О. М. Байер, Н. Гавриш, Т. О. Піроженко, О. Рогозянський, О. Хартман; за заг. наук. ред. Т. Піроженко. Київ : ЮНІСЕФ, ВГО «АПДО», 2023. 87 с.
19. Порадник для батьків щодо забезпечення безперервності освітнього процесу у змішаному форматі зі старшими дошкільниками : навч.-метод. посіб. / О. М. Байер, Н. В. Гавриш, Т. О. Піроженко, О. Рогозянський, О. Хартман; за заг. наук. ред. Т. О. Піроженко. Київ : ЮНІСЕФ, ВГО «АПДО», 2023. 57 с.
20. Про дошкільну освіту : Закон України від 01.01.2025 р. № 3788-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text> (дата звернення: 05.12.2024).
21. Про рекомендації для працівників закладів дошкільної освіти на період дії воєнного стану в Україні : лист Міністерства освіти і науки України №1/3845-22 від 02 квітня 2022 р. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-rekomendaciyi-dlya-pracivnikiv-zakladiv->

doshkilnoyi-osviti-na-period-diyi-voyenno-go-stanu-v-ukrayini (дата звернення: 05.12.2024).

22. Путівник по забезпеченню безперервності освітнього процесу у змішаному форматі зі старшими дошкільниками : навч. посіб. / О. Байер, Н.Гавриш, Т. Піроженко, О. Рогозянський, О. Хартман ; за заг. наук. ред. Піроженко Т. О. Київ : ЮНІСЕФ, ВГО «АПДО». 2023. 40 с.

23. Ролік В.А., Гавриш Н. В., Косенчук О. Г., Піроженко Т. О. Мої перлі гроші : парціальна програма з розвитку фінансової грамотності та формування фінансових компетентностей у дітей старшого дошкільного віку. Київ, 2024. 45 с.

24. Соловійова Л. І. Вчимо дитину діяти довільно : навч.-метод. посіб. Київ : ЮНІСЕФ, ВГО «АПДО», 2023. 37 с.

25. Тарнавська Н. П. Теорія та методика формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку в таблицях, алгоритмах, фрагментах занять : навч.-метод. посіб. Житомир : ЖДУ імені Івана Франка, 2013. 196 с.

**В. о. генерального директора
директорату дошкільної та
інклюзивної освіти**

Алевтина ЛОТОЦЬКА